

de religions, ja que quan una d'aquestes s'absolutitza a si mateixa, cau en la deformació del «Sacre». El que cal, en poques paraules, és un «Nou Ésser» que camini entremig dels excessos deformators, i que sigui considerat no com un bell ideal, sinó com una realitat ja esdevinguda en la figura del Crist. En ell se'ns transmet la fonamental possibilitat d'assumir la finitud, és a dir d'autoacceptar-nos en la nostra condició. Es tracta d'una obertura cap a l'acceptació de l'inacceptable, o, altrament dit, cap a la Gràcia que guareix les nafres ontològiques de l'home i que supera tota «religió». Parlem, evidentment, de l'Àgape: heus ací la rellevància del cristianisme.

Ara bé, tot això requereix una externalització real, que alhora eviti de recaure en les objectivitzacions ja advertides del «Sacre». En aquest *desideratum* se'ns revelarà també la lluita a fer contra el món: precisament l'objectivització de l'home, la natura i els recursos, i així és com l'Església s'ha d'enfrontar a la indiferència contemporània testificant en favor de la rellevància de la linealitat vertical (p. 87). Una Església que, com ja s'ha advertit, no s'ha d'autoabsolutitzar, sinó reconèixer que sols Déu és el Provident Absolut.

Amb aquest darrer pensament —tan contundent com real— es clou aquest breu i dens llibre que ens resulta atractiu no solament perquè corona una trajectòria brillant i enormement rellevant per a la teologia, sinó perquè palesa la necessitat indefugible que té la cristiandat de construir el nostre present.

Miquel Seguró

Marie BALMARY, *El monjo i la psicoanalista*, Barcelona: Fragmenta 2007, 175 pp.

La present traducció de l'original francès (2005) ens apropa a una novel·la que discorre pels camins del diàleg franc i obert entre una psicoanalista jueva i agnòstica, convalescent d'una malaltia, i un monjo esdevingut tal arran de l'experiència traumàtica de la mort de la seva dona. Segons diu la mateixa autora, el llibre arrenca en les trobades que va tenir amb els germans Lacan (l'un, psicoanalista i l'altre, monjo), i en les quals constatà la diversitat de tracte: la del professor envers el seu súbdit estudiant (Jacques) i la de l'obertura humil al diàleg del cercador religiós (Marc). Els successius capítols (nou, en total) no pretenen pas recrear la trobada amb el monjo, però sí traslladar al lector la «paraula», en quant diàleg, i el «lloc de trobada», en quant relació, que aquella experiència li aportà (p. 12).

Tot i això, no es pot dir que el llibre tingui una trama novel·lesca. Més aviat ens trobem davant un seguit de reflexions que es deixen endur per l'espontaneïtat i la imprevisió de l'aventura del diàleg. De fet, el format diu molt del que es pretén fer arribar al lector: *la relació com a lloc de trobada on cadascú és reconegut com a tal*. Així, cada capítol sacseja i treu de si mateixos els dialogants, portant-los, sense cap finalitat preconcebuda i aparent, a nous espais anímics encara no explorats. De retruc, es posen en qüestió les pròpies conviccions sobre el fet religiós i el que aquest significa per a ells. És a dir és una invitació a l'aventura de l'esperit.

El llibre es pot dividir en dues meitats ben delimitades. En la primera, es duen a terme els tempteigs personals dels personatges i els dialogants es mantenen en les seves posicions, protegits pel seu «rol» professional de «psicoanalista» i de «monjo». La música, molt present en tot el llibre, sembla omplir la distància existent entre

aquells esperits encara massa allunyats. En canvi, en la segona part, accedeixen a un relaxament de les barreres personals i els dialogants es deixen guiar pel fet mateix del fluir dialèctic. La transició entre les dues parts es produeix a partir d'un bonic intercanvi «epistolar» (el sisè capítol), des del qual comença a prendre força la «tesi» del llibre: la relació com a *locus* per a l'autenticitat, i el camí del no-saber com l'únic viable per a accedir a allò que encara no sabem (pp. 87-109).

Per a cercar algunes pistes de com fer-ho, res millor que acudir a passatges que marquen la nostra manera d'interpretar l'existència, com ara el «Sacrifici d'Isaac», i «extreure'n tot el suc». En aquest cas, però, sembla que precisament som davant un passatge que exemplifica la pitjor religió possible, esdevenint un risc per a la seva raonabilitat (pp. 131-133). De fet, la mateixa economia de la relació que opera en la tradicional interpretació sàdica de l'episodi, nodreix l'assumpció de la mort de Jesús com la satisfacció necessària per a un Déu embogit per la còlera i àvid de «justícia». Ara bé, una lectura més pausada *revela* la presència de dues imatges de Déu: qui demana el sacrifici és Elohim, mentre que qui l'atura és YHWH (p. 143). Però encara podríem dir més: si ens hi fixem bé, tampoc Elohim no és qui demana a Abraham el sacrifici del seu preuat fill. El «Monstre» que ho fa no és el Pare de la Vida, sinó «un déu devorador d'humans» (p. 146). És a dir el que ens il·lustra aquest passatge és que els humans descobreixen un Ogre [qualsevol persona o valor que, en termes absoluts, demani als homes el sacrifici d'un vivent, (p. 152)] al seu interior en el moment en què el Déu veritable, l'Únic que els pot salvar, es deixa confondre precisament amb l'Ogre, per a després, des de dins mateix d'aquesta neuràlgica —i terrible— confusió, desactivar-lo tant a ell com la seva tirania (p. 151).

I així entrem en la dialèctica psicoanàlisi-religió, en la qual juga un paper fonamental l'inconscient i els seus amagatalls. Un «inconscient» que, encara que descobreixi ferides i tanmateix les generi, imposa un camí inalienable i necessari perquè l'ésser humà es desvetlli del seu atordiment. Aquest repte, certament exigent, reclama alhora una implicació personal (també del terapeuta) i una obertura a l'Incògnit. És a dir ens impulsa cap a un viatge comprometedor vers la pròpia identitat, en el qual, paral·lelament, moltes conviccions i imatges del Sagrat se sotmetran a una revisió —com ara la del Jesús crucificat en «sant sacrifici a déu», que serà desemmascarada com una altra *ombra* del paràmetre humà de l'Ogre. Amb tot, experimentarem la cura dels nostres mals. És a dir la notícia excel·lent que cada vegada que el fill diví deixa de ser un ídol i esdevé un entre nosaltres (*Emmanuel*), ens descobreix la naturalesa essencial de Déu, que no és altra que la relació. Així, «cada cop que el cel està dins els ulls d'aquells que són a punt de travessar la mort» (p. 174), veurem la porta entreoberta cap al Lloc Sagrat, on tots som definitivament reconeguts en «la» Relació superlativa.

Es tracta, doncs, d'un llibre que s'acomoda al «fer passar» espontani del diàleg, a partir del qual assoleix, per mitjà d'aquesta genuïna dialèctica, fites que qualsevol reflexió solitària no podria ni tan sols sospitar (p. 11), i que ens brinda unes meditacions que conviden a capbussar-nos en el nostre interior i desfer la trama del llarg reguitzell de condicionants que tota ombra i tot perjudici comporten per a la icona mental del Misteri. Una tasca a la qual són cridats tant els creients com els qui des d'una «puresa» sospitosament «racional» es confessen ateus.